

Aan de leden van de Vaste Kamercommissie voor Economische Zaken en Klimaat

Amsterdam, 24 november 2017
Betreft: begrotingsbehandeling EZK

Geachte Kamerleden,

In de week van 11 december spreekt u met minister Wiebes over de begroting van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Voor het eerst in lange tijd is er weer de gelegenheid uitgebreid te spreken over de hoofdlijnen van het klimaat- en energiebeleid. Niet alleen belangrijk met het oog op het halen van de afspraken van het Klimaatakkoord van Parijs, maar ook voor de doelen op kortere termijn. Want de CO₂-uitstoot in Nederland is in 2016 weer gestegen en de afgesproken ambities van het Energieakkoord zijn nog niet binnen bereik, net zomin als het in de Urgendzaak door de rechter opgelegde en door het kabinet overgenomen 25% CO₂-reductiedoel in 2020.

Nu een nieuwe regering is aangetreden, delen Greenpeace, Milieudefensie, Natuur & Milieu, de Provinciale Natuur- en Milieufederaties, NVDE en ODE-Decentraal en De Groene Zaak graag hun indrukken van het Regeerakkoord (RA) en de Begroting voor 2018. Samengevat: Hoewel de CO₂-reductieambitie en de intentie die vast te leggen in een Klimaatwet goede aanknopingspunten bieden, is de uitwerking nog onvoldoende en niet altijd gericht op echte veranderingen. De intentie om meer uitgewerkte plannen vast te leggen in een volgend klimaat- en energieakkoord valt of staat met de ruimte die partijen krijgen voor nieuwe keuzes.

Ambitie

Erop vertrouwend dat dit doel niet meer naar beneden wordt bijgesteld schaarft Nederland zich met een nationale doelstelling van 49% CO₂-reductie in 2030 onder de meest ambitieuze lidstaten van de EU. Dat is een serieuze stap in de goede richting, temeer daar het kabinet erkent dat (in EU-verband) 55% nodig is om onder de twee graden opwarming te komen. We zijn benieuwd welke initiatieven de

regering gaat nemen om in de EU medestanders te vinden voor deze ambitie. Het is verstandig voor Nederland in kaart te laten brengen welke maatregelen bij deze ambitie passen. Overigens wijzen ECN en PBL erop dat in de EU de emissies 60% moeten dalen voor het streven de opwarming van de aarde te beperken tot 1,5 graad, zoals afgesproken in Parijs.

Klimaatwet

We steunen van harte het voornemen het nationale doel voor 2030 vast te leggen in een Klimaatwet, waarbij het voor de hand ligt dat ook te doen voor een emissievrije economie in 2050. Ondersteunende doelen voor besparing en hernieuwbare energie zijn daarbij behulpzaam, net als een tussendoel van zo'n 40% CO₂-reductie in 2025. Zo kan gestuurd worden op de gewenste lineaire reductie.

Energieakkoord (EA)

Op dit moment wordt gesproken over een intensiveringspakket om het verschil te overbruggen tussen de voorspellingen uit de NEV 2017 en de afgesproken ambities. Dat gaat met name om maatregelen om in 2020 niet 12,4% maar de geambieerde 14% schone energie te halen en niet 75 PJ maar 100 PJ energiebesparing. Het zeker stellen van de doelen van het bestaande EA gaat voor ons vooraf aan onderhandelingen over de mogelijkheden voor een Klimaat- en Energieakkoord voor de langere termijn.

Maatregelenpakket erg mager

Zoals geconstateerd door PBL en ECN is de uitwerking van het regeerakkoord nog erg mager: pas de helft van de ambities voor 2030 is met maatregelen belegd. De indicatieve tabel met de toedeling van de CO₂-reductie per sector geeft daarbij onvoldoende houvast. Hoewel een stevige industriële ambitie voor de hand ligt, vinden wij de ambities voor de gebouwde omgeving, transport en de landbouwsector te laag. Binnen de industrie is de focus op zoveel CO₂-opslag (CCS) moeilijk te begrijpen.

Graag gaan we op de hoofdlijnen van de keuzes rond energie nader in.

CCS

- Los van de wenselijkheid van een end-of-the-pipe oplossing als CCS, is de ambitie van 20 Mton in 2030 extreem hoog. In een rapport van McKinsey schat de industrie zelf het potentieel van CCS op 2 Mton in 2040 en 6 Mton in 2050, terwijl andere opties waaronder elektrificatie en het energiezuiniger maken van productieprocessen zeker drie keer zoveel potentie hebben. De directeur van grootverbruikersvereniging VEMW zei in de media 'steil achterover' geslagen te zijn van de ambitie en noemde deze 'absoluut niet realistisch'.
- Wij vinden het niet dat de SDE+, die grotendeels gevuld wordt door burgers en kleinere bedrijven, in de kabinetsvoorstellen gebruikt wordt voor CO₂-opslag van de grote bedrijven. Deze oneerlijke verdeling van lusten en lasten vormt een potentiële bedreiging voor het draagvlak van de omslag naar verregaande energiebesparing en schone energie.
- Wij zien geen meerwaarde in het verbreden van de (nu juist goed functionerende) SDE+ tot een financieringsmechanisme voor andere

emissiereductietechnologieën dan schone energie. De regeling wordt hierdoor ingewikkelder, zonder dat er betere resultaten mee worden bereikt.

- Meer voor de hand ligt het om een geheel nieuw financieringsmechanisme te ontwerpen, gericht op besparingen in industrie en/of gebouwde omgeving, met eigen financieringsbronnen.

Duurzame energie

- PBL en ECN wijzen erop dat de zeer grote ambitie voor CO₂-opslag en het daarmee gepaard gaande beslag op de SDE+ ertoe leidt dat het aandeel schone energie in 2030 terugvalt van 23,9 naar 21,4% in 2030. In plaats van doortrekken van het groeitempo dat met het Energieakkoord is ingezet, valt dit dus terug. Dat kan wat ons betreft nooit de bedoeling zijn.
- Ook na 2020 is doorgroei van wind op land nodig, wat nu niet wordt onderkend.
- Het RA komt volgens ECN en PBL neer op één GW wind op zee per jaar na 2030. Die ambitie valt ons tegen: het dubbele is nodig voor 'Parijs' en voldoende goedkope stroom te produceren om de groene waterstofeconomie op gang te brengen. Er moet snel een besluit genomen worden over de verdere uitrol om vertraging te voorkomen.
- Het is belangrijk dat de hervorming van de salderingsregeling zo vormgegeven wordt dat de groei van zonne-energie geen enkele vertraging oploopt. Hierover moet snel duidelijkheid komen, zodat er geen onzekerheid ontstaat in de markt.
- Een aparte regeling voor energiecoöperaties kan zeker behulpzaam zijn voor het draagvlak voor de omslag naar schone energie. We waarderen dit punt in het RA.

Kolencentrales

- Hoewel het goed is dat het regeerakkoord een absolute einddatum stelt aan de sluiting van kolencentrales, is dit tien jaar te laat en niet het concrete exitplan waar de Kamer al lang om vraagt. Toch is een snel besluit over de definitieve sluitingsdatum van alle centrales gewenst: Om binnen het koolstofbudget te blijven dat de klimaatafspraken van Parijs ons bieden, is het reduceren van CO₂-uitstoot door kolencentrales namelijk een relatief gemakkelijke en goedkoper optie.
- Opvallend in dit verband is dat in het RA niet staat hoe het kabinetsdoel van 25% CO₂-reductie in 2020 gehaald moet worden, temeer omdat de NEV 2017 aangeeft dat dit doel niet binnen bereik ligt. De onzekerheid is groot: als alles tegenvalt komen we niet verder dan 19% reductie. Niet alleen omwille van de Parijsdoelen, maar om ook zeker te zijn dat het doel van 25% gehaald wordt, moeten tenminste drie kolencentrales voor 2020 dicht.
- Positief is de minimum CO₂-prijs voor de elektriciteitssector. De vraag ligt voor de hand welk effect dit heeft op de waarde en winstgevendheid van bestaande kolencentrales. Een versneld ingroeipad naar 43 euro of een hogere prijs per ton zijn opties om sluiting te bespoedigen.
- Het RA stelt dat na 2024 bijstook van biomassa in kolencentrales niet meer wordt gesubsidieerd. Aangezien de SDE+ nu al niet meer wordt opengesteld voor bijstook, zouden wij duidelijkheid willen over de betekenis van deze passage.

Enige opmerkingen over andere sectoren

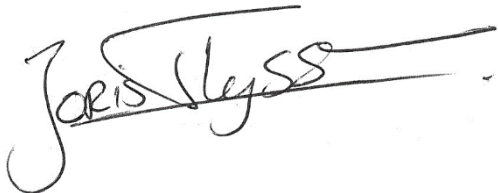
Hoewel enigszins buiten de scope van de Begroting van EZK, maar wel relevant voor de klimaatdoelen, stippen we nog enige punten aan uit andere sectoren:

- Het RA bevat nauwelijks concrete maatregelen voor extra energiebesparing in de gebouwde omgeving en de industrie. Normstelling is daar onvermijdelijk. De jaarlijkse 100 miljoen euro voor isolatie van huurwoningen is welkom, maar nauwelijks meer dan een druppel op de groeiende plaat.
- Terwijl het kabinet technische maatregelen prefereert, is krimp van de (melk)veestapel onvermijdelijk om de Parijsdoelen te halen.
- De verder vergroening van het belastingstelsel door arbeid goedkoper en energie duurder te maken is goed, maar nog te bescheiden. Dat geldt ook voor de magere verhoging van de energielasten voor grote bedrijven. Een ruimere inzet van CO₂-beprijzing ligt voor de hand.
- We steunen het streven naar de afbouw van aardgas in de gebouwde omgeving. Daarbij is een belangrijke eerste stap het verbeiden van het gebruik van aardgas bij nieuwbouw door de gaswet en/of BENG aan te passen.
- De gaskraan in Groningen zou verder dicht moeten om de veiligheid daar te garanderen én in lijn met Parijs te blijven: van 12 miljard m³ in 2020 naar nul in 2030.
- De invoering van een kilometerheffing voor vracht vinden wij een prima stap, maar die voor personenauto's ligt ook voor de hand. Snelheid van invoering van tenminste de MAUT is gewenst.
- Onduidelijk is waarom invoering van een vliegbelasting vier jaar op zich moet laten wachten. Het is het meest eenvoudige middel om te zorgen dat mensen het vliegtuig laten staan en op zoek gaan naar alternatieven.
- In de luchtvaartsector wordt door het kabinet ingezet op meer biobrandstoffen. Het is van belang dat deze voldoen aan strikte duurzaamheidseisen, zodat ontbossing of verdringing van landbouwgronden wordt voorkomen.

Uiteraard zijn we graag bereid u een verder toelichting te geven op deze en andere punten.

Met hartelijke groet,

Joris Thijssen, St. Greenpeace Nederland

Mede namens

Marjolein Demmers, Natuur & Milieu

Donald Pols, Milieudefensie

Annie van de Pas, Provinciale Natuur- en Milieufederaties

Olof van der Gaag, NVDE

Siward Zomer, ODE-Decentraal

Suzanne Elias, De Groene Zaak